

Driehonderd jaar geleden werd de beroemde Zweedse natuuronderzoeker Carl Linnaeus geboren. De basis voor zijn werk werd gelegd tijdens zijn reis door Lapland en zijn verblijf in Nederland.

Linnaeus tussen Lapland en Leiden

Op een mooie dag in het voorjaar van 1732 vertrok Carl Linnaeus op zijn paard vanuit Uppsala naar het hoge noorden. Zijn reisdoel was Lapland, een vrijwel onbewoond en in die tijd nog nauwelijks bekend gebied. Er stond hem een avontuurlijke tocht te wachten, door dichte bossen en verraderlijke moerassen, over hoge bergen en langs ongebaande wegen. Het ging de 25-jarige Linnaeus echter niet om het avontuur. Hij maakte de reis omdat hij met eigen ogen wilde kennismaken met de flora en fauna van dit ongerepte gebied. Linnaeus had vanaf zijn vroegste jeugd een passie voor de natuur.

JEUGD OP DE PASTORIE

Carl Linnaeus werd in mei 1707 geboren als oudste zoon van een predikant in de gemeente Stenbrohult, in de provincie Småland. Bij de pastorie was een kleine bloementuin die door zijn vader liefdevol werd onderhouden. Van hem leerde Carl de namen van de planten die er groeiden en ook die van de wilde planten uit de omgeving. Op het gymnasium in het nabijgelegen stadje Växjö werd zijn belangstelling voor de natuur verder aangewakkerd door zijn leraar, Johan Rothman.

Hoewel zijn ouders liever hadden gezien dat hij net als zijn vader predikant zou worden, besloot Carl om na het gymnasium medicijnen te gaan studeren. Een academische studie plant- en dierkunde bestond in die tijd nog niet, maar tijdens de opleiding tot arts werd veel aandacht besteed aan botanie en zoölogie. Na een jaar aan de universiteit van Lund te hebben gestudeerd, verhuisde Linnaeus naar Uppsala waar hij les kreeg van beroemde hoogleraren, zoals Olof Rudbeck (de jongere). Hij verdiepte zich in het classificatie-

Portretfoto van Linnaeus naar het schilderij van Martin Hoffman uit 1737.

COLLECTIE ARTISBIBLIOTHEEK, UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

systeem van Tournefort en maakte kennis met het werk van Vaillant over de geslachtelijke voortplanting bij planten. Behalve voor het plantenrijk interesseerde Linnaeus zich ook voor het rijk der dieren, vooral

vogels en insecten, en voor het rijk der gesteenten en mineralen. Hij was een uitstekend waarnemer en bezat reeds vroeg een brede, encyclopedische kennis van de natuur.

De Leidse geleerde Gronovius verzor de naam Linnaeusklokje.

TEKENING: REIN WEEDA (OVERGENOMEN UIT NEDERLANDSE OECOLOGISCHE FLORA)

ITER LAPPONICA

Op het moment dat Linnaeus, met een kleine beurs van de Zweedse academie van wetenschappen, naar Lapland vertrok, had hij al sluimerende ideeën over een indeling van de drie rijken der natuur, maar nog niets op schrift. Tijdens de reis hield hij een dagboek bij waarin hij aantekeningen en schetsjes maakte. Dit dagboek, *Iter Lapponica*, werd pas in 1811, geruime tijd na zijn dood gepubliceerd.

Het is een interessant en waardevol document. Linnaeus schreef op poëtische wijze over de schoonheid van de natuur. Hij legde niet alleen bijzonderheden over de flora en de fauna vast maar ook allerlei wetenswaardigheden over de gewoonten en gebruiken van de bewoners van Lapland, de Saami, een volk dat hij zeer bewonderde. Na een reis met veel ontberingen keerde Linnaeus in oktober 1732 in Uppsala terug. Heelhuids en met een hoofd vol kennis en ideeën. In zijn bagage had hij een Laplands kostuum, waarin hij zich nadien vaak trots liet afbeelden, compleet met een Lappentrommel en zijn lievelingsplantje, het naar hem genoemde Linnaeusklokje, *Linnaea borealis* L.

NAAR HOLLAND

Begin 1735 vertrok Linnaeus naar Nederland om daar te promoveren tot doctor in de medicijnen. Veel landgenoten, zoals zijn leermeester Olof Rudbeck, waren hem daarin voorgegaan. De toenmalige Republiek der Verenigde Nederlanden had een grote faam op het gebied van wetenschapsbeoefening.

Linnaeus maakte de tocht per zeilschip. Behalve de handgeschreven tekst van zijn

proefschrift had hij een aantal andere manuscripten bij zich die hij hoopte te kunnen publiceren. In de Lage Landen aangekomen reisde hij, na een kort verblijf in Amsterdam, door naar Harderwijk. Het stadje had een universiteit waar je snel en goedkoop kon promoveren. Linnaeus was niet de enige die om deze reden Harderwijk verkoos boven andere universiteitssteden, zoals Leiden. Over het voormalige Zuiderzeestadje deed het volgende rijmpje de ronde:

‘Harderwijk is een stad van negotie, men verkoopt er bokking, blauwbessen en bullen van promotie.’

Linnaeus werd in Harderwijk ontvangen door professor Johan de Gorter, de vader van de botanicus David de Gorter. Johan de Gorter keurde het proefschrift van Linnaeus over de oorzaak van de zogenoemde wisselkoorts (malaria) goed. Het werk werd onmiddellijk gedrukt en nadat hij het in het openbaar had verdedigd, kon de jonge doctor met zijn bul vertrekken. Het hele proces had een week geduurd. Linnaeus reisde daarna door naar Leiden om kennis te maken met de hoogleraar Herman Boerhaave, een universeel geleerde die (volgens de verhalen) in zijn tijd zo bekend was dat een brief uit China, geadresseerd aan ‘de heer Boerhaave, Europa’ zijn bestemming bereikte. Linnaeus vond in Leiden onderdak bij de arts en botanicus Johan Gronovius die aan het Rapenburg tegenover de universiteit woonde. Gronovius was zeer onder de indruk van de kennis en de ideeën van Linnaeus en hielp hem (financieel) bij het laten drukken van zijn manuscript over de indeling van de natuur. Nog datzelfde jaar verscheen in Leiden de *Systema Naturae*.

SYSTEMA NATURAE

In de achttiende eeuw was er, vooral door de grote ontdekkings- en handelsreizen, reeds heel wat bekend over de flora en fauna in de wereld. Men ontdekte steeds weer nieuwe soorten, in enorme aantallen. Veel onderzoekers raakten het overzicht over de verwantschappen kwijt. Er ontstond steeds meer behoefte aan een systeem waarin alle planten- en diersoorten een plaats hadden.

Linnaeus, met zijn uitstekende soortenkennis, voelde zich geroepen zo'n indeling te ontwerpen. Voortbordurend op het werk van Tournefort en Vaillant bedacht hij een (kunstmatig) systeem, dat berustte op seksualiteit, zowel bij dieren als bij planten.

Voor dit laatste was nogal gewaagd, omdat men in die tijd nauwelijks bekend was met het feit dat planten seksuele organen bezitten en men dat maar een raar idee vond.

Bij de indeling van het plantenrijk ging Linnaeus uit van de aantallen en de plaatsing van stampers en meeldraden. Hij voegde soorten samen tot geslachten en verder tot orden en klassen (de familie als verzamelnaam werd door hem niet gebruikt). De eerste versie van zijn *Systema Naturae* bestaat uit veertien zeer grote vellen papier (41 x 52,5 cm) met lijsten van namen. In latere edities zou het werk steeds verder uitdijen. Linnaeus was zich sterk bewust van het belang van zijn werk. De schepping was naar zijn vaste overtuiging het werk van God, maar hij beschouwde zichzelf als diens profeet: God schiep, Linnaeus ordende...

Bij het schrijven van de eerste versies van zijn *Systema Naturae* beschouwde Linnaeus soorten als vaste eenheden, maar in de loop der tijd ging hij daar aan twifelen. Hij was een scherp waarnemer en ontdekte steeds meer planten en dieren die als individu afwijkend waren van de soort waartoe ze behoorden. Het waren volgens hem spelingen van de natuur waar kwekers vaak nuttig gebruik van maakten. Geïntrigeerd als hij was door dit onderwerp ging hij zich steeds meer verdiepen in het voorkomen van bastaarden en monstrositeiten. Zijn

HOE CARL LINNAEUS AAN ZIJN NAAM KWAM

De vader van Carl Linnaeus kreeg bij zijn geboorte de naam Nils Ingemarson. Hij had, zoals in die tijd nog vrij gebruikelijk was in Zweden, geen officiële achternaam, maar werd als zoon eenvoudig vernoemd naar zijn vader, Ingemar Bengtson. Om zich te kunnen laten inschrijven aan de universiteit had Nils echter een achternaam nodig. Hij bedacht de naam Linnaeus, naar een grote, oude lindeboom (Latijnse naam *Tilia*, in Småland bekend onder de naam *Lin*) die groeide op een stuk land dat de familie toebehoorde. Hij gaf deze naam door aan zijn kinderen. Carl kreeg dus al bij zijn geboorte de achternaam Linnaeus. De uitgang ‘aeus’ was destijds overigens voorbehouden aan de mannelijke leden van de familie. Linnaeus trouwde met Lisa Sara Moraea, de dochter van Johan Moraeus. Na haar huwelijk droeg zij de naam Lisa Linnaea. De in het Latijn geschreven werken van Linnaeus verschenen onder de naam *Caroli Linnaei*. Nadat Linnaeus benoemd was tot Ridder liet hij zich Von Linné noemen, maar hij werd uiteindelijk toch bekend onder de naam: Carl of Carolus Linnaeus.

worsteling om soorten als vaste eenheden te blijven zien, werd daardoor alleen maar groter. Linnaeus dacht niet aan evolutie, maar hij had wel het idee dat er soorten waren die zich na de Schepping hadden ontwikkeld. De Zweedse natuuronderzoeker was zich er ook goed van bewust dat zijn systeem kunstmatig was. Hij zag het als een middel om orde te scheppen, maar niet als doel op zich. Zijn ideaal was een natuurlijk systeem van organismen, maar hij beseftte dat daarvoor meer kennis nodig was.

GEORGE CLIFFORD

Eind 1735 werd Linnaeus door George Clifford gevraagd om op zijn landgoed de Hartekamp bij Heemstede te komen werken. Clifford, die ook een huis had aan de Amsterdamse grachtengordel, was een puijsant rijke bankier van Brits-Nederlandse afkomst en commissaris van de Amsterdamse Hortus Botanicus. Rondom zijn landhuis had hij een schitterende tuin, met vijvers en kassen, waar planten en dieren werden gehouden uit alle delen van de wereld. Er waren tijgers, apen, wilde honden en zwijnen en een enorme variatie aan vogels. Naast deze levende have bezat Clifford ook een herbarium en een uitgebreide en kostbare bibliotheek. Linnaeus was via de Amsterdamse hoogleraar in de botanie, Johannes Burman, in contact gekomen met Clifford. De jonge Zweedse botanicus zat al sinds zijn studententijd krap bij kas, omdat hij nauwelijks over een inkomen beschikte. Het aanbod van Clifford, om de planten in zijn tuin en zijn herbarium te classificeren en te beschrijven, greep Linnaeus dan ook met beide handen aan. Clifford kon tevreden zijn. Hoewel Linnaeus ondertussen ook aan de uitgave van andere boeken werkte, zoals de *Bibliotheca Botanica* en de *Fundamenta Botanica*, was de *Hortus Cliffortianus* in 1737 gereed. Het uitzonderlijk fraaie boekwerk werd in Amsterdam gepubliceerd. Het is verlicht met kopergravures, merendeels naar tekeningen van de uit Duitsland afkomstige Georg Ehret, een van de grootste bloemschilders van zijn tijd.

NAAMGEVING

1737 was een uitzonderlijk vruchtbaar jaar voor Linnaeus. Behalve zijn *Hortus Cliffortianus* rondde hij nog drie andere boeken af. Allereerst de *Flora Lapponica*, over de planten die hij op zijn reis door Lapland had gevonden. Kort daarna verscheen de eerste editie van zijn *Genera Plantarum*, een kritische studie over de geslachtsindeling van het plantenrijk, waar-

Luis Prosper Roux portretteerde de jonge Linnaeus, slapend op een stoel in de Hartekamp. COLLECTIE RIJKSHERBARIUM LEIDEN.

bij hij ook nieuwe geslachten beschreef die hij vaak de namen gaf van bekende botanici, zoals *Burmannia*, genoemd naar zijn vriend Johannes Burman. En vervolgens de *Critica Botanica*. In dit boek gaf hij al een aanzet tot de thans gangbare nomenclatuur of naamgeving van planten en dieren. Linnaeus beschouwde zijn bijdrage aan de totstandkoming van de moderne nomenclatuur als de kroon op zijn werk. Het benoemen van planten- en diersoorten gebeurde voordien vaak nogal omslachtig, namelijk in de vorm van een lange verklarende zin, een kort verhaaltje. Linnaeus deed dit aanvankelijk zelf ook, onder andere nog in zijn *Critica Botanica*. De omslachtige manier om planten- en diersoorten te benoemen vormde een rem op de ontwikkeling van de botanie en zoölogie. Linnaeus doorbrak de traditie door als standaard de binominale nomenclatuur in te voeren. Hij koos steeds twee Latijnse woorden, een genusnaam en een triviale naam, om een soort te beschrijven, bijvoorbeeld *Rosa canina* L., in het Nederlands Hondsrös. In zijn latere geschriften zou Linnaeus dit principe verder uitwerken. Zijn *Species Plantarum*, uit 1753, met de namen van alle toendertijd bekende plantensoorten (bijna 8000), wordt officieel beschouwd als het begin van de moderne botanische nomenclatuur. De tiende editie van de *Systema Naturae*, uit 1758, geldt volgens internationale afspraak als het begin van de moderne zoölogische nomenclatuur.

TERUG NAAR ZWEDEN

Hoewel Linnaeus het in Holland naar zijn zin had, ging hij in juni 1738 weer terug naar Zweden. Kort voor zijn vertrek naar Holland had hij een meisje ontmoet, de toen achttienjarige Sara Lisa Moraea. Met de vader van het meisje, Johan Moraeus, had hij afgesproken dat hij uiterlijk drie jaar later zou terugkeren om met haar te trouwen.

Met Pasen 1738 vernam Linnaeus dat er kapers op de kust waren. Er had zich een andere vrijer gemeld. Dit bericht deed hem besluiten terug te keren naar zijn vaderland. Nog datzelfde jaar verloofde hij zich officieel met zijn Sara. Het jaar daarop vond het huwelijk plaats. Ze kregen samen zeven kinderen, waarvan er twee jong overleden. Om aan de kost te komen begon Linnaeus een artspraktijk in Stockholm. Het was een moeizaam bestaan omdat hij als jonge, onervaren arts vrijwel geen patiënten kreeg.

In 1741 kreeg hij de functie die hij al lange tijd begeerde: die van hoogleraar in de medicijnen en botanie aan de universiteit van Uppsala. Als hoogleraar was Linnaeus zeer succesvol. Van heinde en verre kwamen studenten om zijn colleges te volgen. 's Zomers gingen ze op zaterdag met zijn allen op excursie. Zijn beste leerlingen, zoals Daniel Solander en Carl Peter Thunberg, trokken erop uit om planten en dieren te bestuderen in andere delen van de wereld. Linnaeus beschouwde hen als zijn 'apostelen'. De expeditie die op zijn verzoek werden ondernomen naar China

Het huis van Linnaeus in Hammarby is tegenwoordig een museum. FOTO: BJÖRN TINGSTRÖM, UPPSALA

en Japan, Noord- en Zuid-Amerika en het Midden-Oosten waren niet van gevaren ontbloot; ze kostten enkele jonge onderzoekers het leven en anderen hun gezondheid.

Als hoogleraar maakte Linnaeus zelf ook nog enkele grote reizen, maar dan wel in eigen land, onder andere naar Öland en Gotland. Daarnaast bleef hij druk publiceren. Er verschenen verbeterde en aangevulde edities van zijn *Systema Naturae* en van de *Species Plantarum*, maar ook geheel nieuwe werken, zoals de *Fauna Suecica* (1746) met onder meer observaties over het gedrag en de levensomstandigheden van dieren. In 1751 verscheen zijn *Philosophia Botanica*, een belangrijk leerboek waarmee hij mensen als Rousseau en Goethe inspireerde.

Op het huiselijk vlak was het bestaan van Linnaeus minder succesvol. Volgens de verhalen zou Sara een uitstekende huisvrouw zijn geweest, maar dominant en zelfzuchtig, en erg onaardig als echtgenote en moeder. De familie beschikte sinds 1758 over een buitenhuis bij Hammarby, even ten zuiden van Uppsala, waar het gezin na verloop van tijd de zomers doorbracht. In een bijgebouwtje, het 'museum', bewaarde Linnaeus zijn verzamelingen.

Tegen het eind van zijn leven was Linnaeus wereldberoemd. Zijn werk had zich over de

gehele aardbol verspreid en hij was benoemd tot lid van alle geleerde genootschappen van zijn tijd. In 1761 werd hij tot ridder geslagen en nam hij de naam Carl von Linné aan. Hij ging ook nadien nog ijverig door met publiceren, maar in 1774 werd hij door een beroerte getroffen en daarna ging zijn gezondheid steeds verder achteruit.

Linnaeus stierf op 10 januari 1778. Hij werd onder grote belangstelling begraven in de kathedraal van Uppsala. Zijn (nog enige) zoon Carl nam de zorg op zich voor de nalatenschap. Na diens plotselinge dood in 1783 ontstond er onenigheid in de familie en werd besloten Linnaeus' erfgoed te verkopen. Zijn herbarium en collecties schelpen, insecten en mineralen en ook het grootste deel van zijn bibliotheek en geschriften werden verscheept naar Londen, waar het de grondslag vormt van de Linnean Society.

VERAFGOOD EN VERGUISD

Linnaeus werd na zijn dood lange tijd verafgood vanwege zijn uitzonderlijke kennis van de drie rijken der natuur en de wijze waarop hij de wetenschap een impuls had gegeven. Zijn opvolgers gingen ijverig door met het aanvullen en bijwerken van het Linneaanse systeem.

De eenzijdige aandacht voor het beschrij-

vend onderzoek, het benoemen en ordenen van planten- en diersoorten, werkte echter op den duur verstikkend voor de ontwikkeling van de biologie. Door de fixatie van veel wetenschappers op de systematiek kwam nieuw, experimenteel-biologisch onderzoek slechts moeizaam op gang. Hoewel hij zelf in zijn latere werk twijfel had geuit, hielden zijn navolgers vast aan het oorspronkelijke uitgangspunt van Linnaeus, dat de soort een vaste eenheid was. De onveranderlijkheid van soorten gold als een dogma dat pas door mensen als Lamarck en Darwin werd doorbroken. Linnaeus werd gezien als een 'dor' systematicus die de vooruitgang had tegengehouden. De stagnatie was echter vooral de schuld van zijn directe navolgers die, uit bewondering voor hun leermeester, oogkleppen op hadden voor nieuwe vondsten en inzichten.

Voor wie de geschriften van Linnaeus goed bestudeert en ze beziet in het licht van hun tijd, zijn de verdiensten van de Zweedse natuuronderzoeker onmiskenbaar. Net als Darwin ging hij uit van reeds sluimerende ideeën en bracht hij door goed te observeren en deduceren de biologische wetenschap op een hoger niveau. Voor beide onderzoekers waren de natuurwaarnemingen die zij aan het begin van hun carrière deden – Linnaeus tijdens zijn reis door

LINNAEUSACTIVITEITEN

VERJAARDAGSFEESTJES

De driehonderdste verjaardag van Linnaeus wordt op 23 mei 2007 gevierd op Landgoed De Hartekamp te Heemstede (zie www.oudheemstedebeenebroek.nl) en in de Hortus Botanicus te Leiden (zie www.hortus.leidenuniv.nl).

De Leidse Hortus verzorgt van 1 april tot en met 31 oktober speciale wandelingen en geeft ook in de tuin aandacht aan Linnaeus.

De Hortus Botanicus van Amsterdam biedt vanaf 27 april een expositie over de impact van Linnaeus op de botanie en verzorgt eveneens het hele seizoen speciale rondleidingen, kinderactiviteiten, culturele en culinaire thema-activiteiten. Zie www.dehortus.nl

BEESTEN EN BLOEMEN, HOE ZAL IK ZE NOEMEN?

Linnaeus is in 1735 in Harderwijk gepromoveerd. Daarom biedt de gemeente Harderwijk veel activiteiten in het kader van het driehonderdste geboortjaar (zie www.linnaeusjaarharderwijk.nl). De Hortus en het Centrum voor Natuur en Milieu in Harderwijk bieden vanaf 20 april de tentoonstelling Beesten en Bloemen, hoe zal ik ze noemen? Deze interactieve expositie gaat over de ordening van de natuur door Linnaeus. De tentoonstelling maakt duidelijk waarom de mens vroeger en nu alles om hem heen wil ordenen. Op een speelse en actieve wijze gaan bezoekers ontdekken hoe de natuur-ordening is ontstaan en dat die ordening zelfs in hun dagelijks leven is nog steeds speelt. De Hortus is te vinden aan de Academiestraat 7 te Harderwijk, tel. (0341) 42 74 06, e-mail: info@hortusharderwijk.nl

BLOEMEN ONDER DE LOEP

Teylers Museum in Haarlem biedt tot en met 3 juni de expositie Bloemen onder de Loep. *Linnaeus – vijf eeuwen verbeelding van het plantenrijk*. Deze tentoonstelling is reeds in januari geopend. Zie www.teylersmuseum.nl

LINNAEUS IN ZWEDEN

De Keukenhof besteedt van 22 maart t/m 20 mei aandacht aan Linnaeus. Het thema van het park is *Linnaeus in Zweden* en de bijbehorende fototentoonstelling heet *Herbarium Amoris*.

ALS HET BEESTJE MAAR EEN NAAM HEEFT

Het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam biedt van maart tot en met juli de expositie *Als het beestje maar een naam heeft*, over het hoe en waarom van biologische namen. Zie www.nmr.nl

WWW.LINNAEUS2007.NL

Een compleet overzicht van alle activiteiten in het Linnaeusjaar is te vinden op de website www.linnaeus2007.nl

Lapland en Darwin tijdens zijn zwerftocht met de Beagle – van grote invloed op hun werk. Tegenwoordig geniet Darwin meer bekendheid dan Linnaeus, maar zonder de bijdrage van de laatste had de Britse natuuronderzoeker waarschijnlijk nooit kunnen komen tot het opstellen van zijn evolutietheorie.

Marga Coesl is biohistorica en publiciste.

Literatuur

Over Linnaeus is (uiteraard) veel gepubliceerd. Een aanbeveling om te lezen vormt onder andere de biografie door WILFRID BLUNT (1971, 2001). Gezien de bijzondere relatie van Linnaeus met Nederland is ook in ons land altijd veel aandacht aan hem besteed. De herdenking van zijn geboorte- en

sterfjaar werd hier herhaaldelijk en met zekere uitbundigheid gevierd. In het KNNV- tijdschrift *Natura* vinden we hier heel wat van terug, zoals het Linnaeusnummer bij de viering van Linnaeus tweehonderdste geboortjaar, in 1907. In 1978, bij de herdenking van zijn tweehonderdste sterfjaar, werd een uitgebreid en geactualiseerd Linnaeusnummer samengesteld, met bijdragen van H. Engel, A.A. Sterk en anderen.

BLUNT, W. (2001), *Linnaeus The compleat naturalist*. Princeton University Press. Princeton & Oxford. De eerste editie verscheen in 1971 onder de titel *The compleat naturalist: a life of Linnaeus*.
COESL, M. (2003), Mijn favoriet: het Linnaeus-klokje. *Natura* 100: 4.
ENGEL, H. et al (1978), Linnaeusnummer. *Natura* 75 (1).
HAGBERG, K. (1944), *Carl Linnaeus, de bloemenkoning*. Amsterdam.
LOTSY, J.P. (1907), *Carolus Linnaeus, een en ander over zijne beteekenis, vooral ten opzichte van het soortsbegrip*. Haarlem.

PLECHTIGE HERDENKING
VAN HET LEVEN EN WERKEN VAN
CAROLUS LINNAEUS,
10 Januari 1878.
TOEGANGSKAART voor een Heer en eene Dame.

PLECHTIGE OPENING
VAN DE
TENTOONSTELLING
te 1 uur 's namiddags,
IN DE BOEKERIJ VAN HET KONINKLIJK GENOOTSCHAP
„Natura Artis Magistra”
INGANG PLANTAGE TEGENOVER HET ST. JACOBSGESTICHT.
Bijeenkomst in „Felix Meritis” 's avonds te 7½ uur precies.

Uitnodiging voor een bijeenkomst in Amsterdam op 10 januari 1878, precies honderd jaar na de dood van Linnaeus.
COLLECTIE BIBLIOTHEEK BIOLOGIE, UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM